

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Г.Р. Корицька

Україна, м. Запоріжжя, КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР

Сьогоднішня шкільна мовна освіта зазнає певних змін й органічно вливається в інформаційну добу: створюються умови для виявлення та розвитку здібностей кожної дитини, відбувається формування особистості, яка має міцні базові знання й яка здатна адаптуватися в умовах нинішнього життя. Не може залишитися осторонь й учитель, діяльність якого стрімко поглинає електронне освітнє середовище: крім ґрунтовних предметних знань він повинен освоювати методикку навчання предмета на основі широкого спектру інформаційно-комунікаційних технологій, повинен вміти створювати предметний курс на основі електронних засобів навчання нового покоління, розробляти дидактичні навчальні матеріали з урахуванням електронних дисциплін (електронна педагогіка, електронна лінгводидактика, електронна лексикографія тощо). Те, що вчора було маловідомим, завтра буде застарілим.

«Упровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві» [2] передбачено в Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, в Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, в Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, в проєкті Концептуальних засад розвитку електронної освіти в Україні та в інших офіційних документах.

Лінгводидактика як наука, що досліджує зміст, форми, способи й засоби навчання української мови на сучасному етапі розвитку наповнюється новим змістом, формуються нові її складові, зароджуються основи електронної методики навчання мови, проводяться теоретичні й науково-методичні розвідки, розробляються ефективні методи й прийоми використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі. Відповідно, й «сучасний урок мови... на якому вчитель уміло використовує всі можливості учня, весь його творчий потенціал із метою активного розумового розвитку, глибокого й усвідомленого засвоєння лінгвістичних понять, формування комунікативної компетентності та морально-вольових якостей, а отже, виховання мовної особистості» [3] також зазнає інноваційного втручання:

характер взаємодії учасників навчально-виховного процесу переходить на новий рівень. Утворюється ланка учень-технологія-учитель (за О. Пометун та Л. Пироженко), завдяки якій учитель стає педагогом-технологом, а учень – активним учасником процесу навчання; забезпечується взаємозв'язок й співпраця педагога з учнями; вчитель уміло використовує можливості учня для формування його як мовної особистості, здатної до активного розумового розвитку, до самовдосконалення. Сучасний школяр потребує знання, уміння й навички пізнавального й творчого типу. На сьогодні освітній процес поряд із кращими традиційними надбаннями акумулює новітні інноваційні технології, які вносять зміни в принципи, методи, форми, засоби, методики навчання мови.

Методика проведення уроку з використанням засобів електронної лінгводидактики ґрунтується на можливості застосовувати певні методи як джерело отримання знань, формування навиків та умінь. До традиційних методів навчання мови відносимо роботу з текстом, книгою, розповідь учителя, бесіду, екскурсію, вправи, використання наочності. В електронному навчанні мови вищезазначені методи реалізуються в цифровому форматі й мають свою специфіку: робота з гіпертекстом, віртуальна екскурсія, інтерактивні вправи, використання мультимедійності для створення віртуальної реальності, он-лайн консультації тощо.

Особистісно-орієнтований і діяльнісний підходи до електронного навчання української мови орієнтують учителя на використання системи методів, в основі яких лежить діяльнісний тип навчання:

- методи, що забезпечують оволодіння мовою: практичні, репродуктивні, проблемні, пошукові, словесні, наочні, дедуктивні, індуктивні);
- методи, що стимулюють і мотивують навчальну діяльність (пізнавальні ігри, проблемні ситуації тощо);
- методи контролю й самоконтролю (опитування, письмова робота, тест тощо).

Цілеспрямоване формування в учнів раціональних прийомів роботи з навчальним матеріалом забезпечить їхнє подальше використання, є основою для самоконтролю й самооцінки: здатність визначати свої потреби й завдання; уміння організувати свою навчальну діяльність для досягнення поставлених цілей; уміння ефективно використовувати можливості навчання; прийом роботи з текстом; прийоми короткого й раціонального запису: замітки, складання плану, написання тез, конспект анотацій, рефератів, рецензій; прийоми роботи з джерелом; прийоми запам'ятовування (структурування навчального матеріалу), використання прийомів з опорою на образну

й слухову пам'ять; прийоми зосередження уваги; прийоми роботи з довідковою літературою: словниками, енциклопедіями, каталогами, довідниками, бібліографічними списками; прийоми підготовки до екзаменів, ЗНО; прийоми роботи з аудіо- й відеозаписами.

Методи й прийоми навчання, які визначає електронна лінгводидактика, знаходяться у взаємозв'язку зі змістом і формами електронного навчання.

Для забезпечення теоретичної й практичної бази навчання мови в нових умовах інформаційного суспільства важливим є раціональне використання інструментальних засобів. Виникає необхідність у спеціальних програмних засобах, які дозволили б учителю створювати електронні навчальні матеріали, або самостійно вносити необхідні зміни в матеріали, які він використовує. Розробка таких матеріалів можлива на основі програм двох типів: інструментальних та прикладних програм загального й спеціалізованого призначення.

Одним із ефективних методів представлення та вивчення будь-якого матеріалу є створення навчальних презентацій. Вони сприяють творчому навчанню, урізноманітнюють способи подачі матеріалу, поєднують різні організаційні форми проведення занять. Завдяки мультимедійності електронні презентації надають можливість створювати інформаційний і візуальний образ об'єкту, який досліджується.

Останніми роками в навчанні української мови застосовуються педагогічні програмні засоби: «Українська мова», «Практикум з граматики української мови. 10-11 клас», «Українська мова, 5 клас», «Українська мова, 6 клас», «Українська мова, 7 клас», «Українська мова, 8 клас», які призначені для засвоєння навчального матеріалу з української мови; автоматизованої підтримки вивчення нового матеріалу й контролю успіхів та досягнень у вивченні предмету в комп'ютерному класі; забезпечення учасникам навчального процесу миттєвого зворотного зв'язку; надання допомоги в засвоєнні навчального матеріалу з української мови завдяки урізноманітненню форм подачі інформації (мультимедійні матеріали, слайди, схеми та малюнки, тексти з гіперпосиланнями, словник термінів тощо); підготовка нового покоління для його продуктивної діяльності в умовах інформаційного суспільства.

Однією зі складових реформування вітчизняної освітньої галузі є впровадження інноваційних комп'ютерних технологій, які відповідають викликам сучасного інформаційного суспільства й забезпечують високий рівень якості освіти. Вимірювання навчальних досягнень учнів із української мови методом комп'ютерного тестування на сьогодні є актуальним. Функціональною програмою (програма тестування учнів, редактор

тестів і журнал результатів) для створення комп'ютерних тестів й проведення комп'ютерного тестування є «MyTest».

Останнім часом, із метою оптимізації та інтенсифікації навчального процесу, в освітній практиці загальноосвітніх навчальних закладів використовують технології Веб 2.0, які не вимагають спеціальних знань мови програмування, а простота й зручність у використанні дає змогу економно витратити час. Для того, щоб бути повноправним членом електронного суспільства, важливо знати інструменти Веб 2.0: блоги, вікі, соціальні сервіси тощо, які сприятимуть співпраці між учнями й учителем, забезпечуватимуть створення та обговорення навчального контенту, обмін інформацією тощо.

Розглядаючи особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках української мови, ми дійшли висновку, що застосування їх у процесі вивчення української мови сприятиме розширенню кругозору школярів; побудові міжособистісних відносин та посиленню відповідальності за результати власної роботи.

Література:

1. Бовтенко М.А. Компьютерная лингводидактика: Учебное пособие / М.А. Бовтенко. – М.: Флинта: Наука, 2005. — 216 с.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. [Електронний ресурс]: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
3. Пентилюк М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. – Київ.: Ленвіт, 2011. – 256 с.
4. Стеценко Г. Технологія Веб 2.0 як засіб використання освітніх веб-ресурсів майбутніми вчителями інформатики / Г. Стеценко [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://galanet.at.ua/publ/1-1-0-27>.